# Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

| | |
|---|---|
| **Vysoká škola** | Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave |
| **Fakulta** | FF UCM |
| **Kód predmetu** | KEAMS/beZET-J/22 |
| **Názov predmetu** | Základy etnológie |
| **Rozsah** | 2P + 2S |
| **Počet kreditov** | 6 |
| **Vyučujúci** | prof. Mgr. Katarína Slobodová Nováková, PhD. (prednášajúci), Mgr. Pavel Miškařík, PhD. (prednášajúci) |

### Podmienky na absolvovanie predmetu

Aktívna účasť na prednáškach (10%), priebežné plnenie zadaných úloh (10%), ústna skúška (80%)
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami ‹92-100 %›
B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami ‹83-91 %›
C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky ‹74-82 %›
D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby ‹65-73 %›
E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám ‹56-64 %›
FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta ‹0-55 %›

### Záverečné hodnotenie

Aktívna účasť na prednáškach (10%), priebežné plnenie zadaných úloh (10%), ústna skúška (80%)
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A 1,0 výborne – vynikajúce výsledky len s minimálnymi chybami ‹92-100 %›
B 1,5 veľmi dobre – nadpriemerné výsledky s menšími chybami ‹83-91 %›
C 2,0 dobre – vcelku dobré, priemerné výsledky ‹74-82 %›
D 2,5 uspokojivo – dobré výsledky, ale vyskytujú sa významné chyby ‹65-73 %›
E 3,0 dostatočne – výsledky vyhovujú minimálnym kritériám ‹56-64 %›
FX 4,0 nedostatočne – absolvovanie predmetu si vyžaduje vynaložiť ešte značné úsilie a množstvo práce zo strany študenta ‹0-55 %›

### Výsledky vzdelávania

Absolvovaním tohto kurzu študent nadobudne:
Vedomosti: základné poznatky o etnológii ako vednom odbore a o predmetoch jej záujmu i kategóriách, s ktorými etnológia pracuje. Oboznámenie sa zo základnými kategóriami vhodnými pre výskum etnológie, rovnako ako oboznámenie sa s najdôležitejšími teoretickými východiskami a metodologickými postupmi študentom do značnej miery uľahčí ich nasledujúce štúdium
Zručnosti: študenti sa priamo na kurze naučia ako aplikovať vybrané teoretické východiská na špecifickú skúmanú problematiku. Okrem toho sa naučia lepšie pochopiť kultúrnu podmienenosť správania človeka, jeho zvykov a myšlienkových konceptov, ktoré využíva, čo mu následne uľahčí prípadný výskum obzvlášť v mimoeurópskych oblastiach

Profesijné zručnosti: študent si na prednáškach osvojí znalosti, ktoré sú nevyhnutné pre budúcu prácu etnológa alebo iného sociálneho vedca
Prenositeľné kompetencie: študenti sa naučia kriticky prehodnocovať vlastné správanie a vlastnú kultúru, získajú schopnosť vecne argumentovať, pracovať s odbornou literatúrou, získajú znalosti a organizačné schopnosti potrebné pre plánovanie a realizáciu terénneho výskumu, naučia sa lepšie porozumieť odlišným kultúram a osvoja si schopnosť uvažovania v súvislostiach

## Stručná osnova predmetu

Jednotlivé bloky prednášok sa budú venovať nasledujúcim témam:
# Orientácia a dezorientácia (Ako sa prostredníctvom kultúry orientujeme vo svete? Čo je kultúra a ako ju etnológovia skúmajú? Ako sa naučiť myslieť ako etnológ?) # Priestorové ukotvenie (Ako sa umiestňujeme v priestore? Je predstava o „priestore“ univerzálna alebo je kultúrne podmienená? Štúdium priestoru z mikro aj makro perspektívy: mapy, národy, segregácia, verejný priestor, neviditeľný priestor, virtuálny priestor) # Všetko, čo máme, je čas (Čas ako spôsob orientácie človeka vo svete; Čo znamená „byť niekde na čas“, „nemať čas“, „byť v časovej tiesni“; Vytvorenie konceptu merania času; Rozličné formy a vznik kalendárov) # Jazyk – sme to, čo hovoríme (Je jazyk výhradne ľudskou doménou? Odlišný jazyk, odlišný svet? Ako etnicita, trieda a gender ovplyvňujú jazyk? Symbolické funkcie jazyka a metafory) # Vzťahy a príbuzný (Teória príbuzenstva; S kým a akým spôsobom sme si príbuzný? Je pravda, že „krv nie je voda“? Čo utvára rodinu? Kultúrne podmienené rozdiely v priateľstve, partnerstve, manželstve a rodičovstve) # Naše telá - my sami (Máme telá alebo sme naším telom? Odlišné koncepty tela: fyzické, gendrové a sociálne telo; Obraz dokonalého tela a poruchy stravovania; Telo pred a po smrti; Techniky modifikácie tela) # Pokrm pre myseľ (Čo robí z jedla potravu? Ako vyzerá obed? Čo znamená „láska ide cez žalúdok“? Vzťah jedla a prostredia; Fast food/ Slow food/ Geneticaly modified food; Jedlo a vierovyznanie/ filozofia) # Etnologické aspekty odievania (Oblečenie robí viac ako len chráni telo, je kultúrnym znakom veku, pohlavia, triedy, zamestnania, záujmovej skupiny; Je pravda, že „šaty robia človeka“?) # Kultúrne dôležité miesta, osobnosti a úkony (Niektoré miesta, ľudia alebo kultúrne úkony sa stávajú ikonickými – prečo?; Stelesnenie kultúrnych hodnôt a kultúrnych mýtov; Globálna cirkulácia vybraných symbolov)

## Sylabus predmetu

Jednotlivé bloky prednášok sa budú venovať nasledujúcim témam:
# Orientácia a dezorientácia (Ako sa prostredníctvom kultúry orientujeme vo svete? Čo je kultúra a ako ju etnológovia skúmajú? Ako sa naučiť myslieť ako etnológ?) # Priestorové ukotvenie (Ako sa umiestňujeme v priestore? Je predstava o „priestore“ univerzálna alebo je kultúrne podmienená? Štúdium priestoru z mikro aj makro perspektívy: mapy, národy, segregácia, verejný priestor, neviditeľný priestor, virtuálny priestor) # Všetko, čo máme, je čas (Čas ako spôsob orientácie človeka vo svete; Čo znamená „byť niekde na čas“, „nemať čas“, „byť v časovej tiesni“; Vytvorenie konceptu merania času; Rozličné formy a vznik kalendárov) # Jazyk – sme to, čo hovoríme (Je jazyk výhradne ľudskou doménou? Odlišný jazyk, odlišný svet? Ako etnicita, trieda a gender ovplyvňujú jazyk? Symbolické funkcie jazyka a metafory) # Vzťahy a príbuzný (Teória príbuzenstva; S kým a akým spôsobom sme si príbuzný? Je pravda, že „krv nie je voda“? Čo utvára rodinu? Kultúrne podmienené rozdiely v priateľstve, partnerstve, manželstve a rodičovstve) # Naše telá - my sami (Máme telá alebo sme naším telom? Odlišné koncepty tela: fyzické, gendrové a sociálne telo; Obraz dokonalého tela a poruchy stravovania; Telo pred a po smrti; Techniky modifikácie tela) # Pokrm pre myseľ (Čo robí z jedla potravu? Ako vyzerá obed? Čo znamená „láska ide cez žalúdok“? Vzťah jedla a prostredia; Fast food/ Slow food/ Geneticaly modified food; Jedlo a vierovyznanie/ filozofia) # Etnologické aspekty odievania (Oblečenie robí viac ako len chráni telo, je kultúrnym znakom veku, pohlavia, triedy, zamestnania, záujmovej skupiny; Je pravda, že „šaty robia človeka“?) # Kultúrne dôležité miesta, osobnosti a úkony (Niektoré miesta, ľudia alebo kultúrne úkony sa stávajú ikonickými – prečo?; Stelesnenie kultúrnych hodnôt a kultúrnych mýtov; Globálna cirkulácia vybraných symbolov)

## Odporúčaná literatúra

# BERGER, P. & LUCKMANN, T. 1999. Sociální konstrukce reality. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. ISBN 8085959461. # DELANEY, C. & KASPIN, D. 2011. Investigating Culture: An Experimental Introduction to Anthropology. New Jersey: Wiley-Blackwell. ISBN 9781405154246. # ERIKSEN, T. H. 2008. Sociální a kulturní antropologie. Praha: Portál. ISBN 8073674656. # FOUCAULT, M. 2001. Dozerať a trestať: Zrod väzenia. Bratislava: Kaligram. ISBN 8071496634. # FOX, R. & KING, B. (Eds.) 2002. Anthropology Beyond Culture. New York: Berg. ISBN 9781859735299. # KANDERT, J. 2010. Náboženské systémy. Praha: Grada. ISBN 9788024778396. # LAVENDA, R. & SCHULTZ, E. 2003. Core Concepts in Cultural Anthropology. New York: MacGraw Hil. ISBN 9780190924751. # MAUSS, M. 1999. Esej o daru. Praha: Sociologické nakladelství. ISBN 808585077x. # POKORNÝ, J. 2009. Lingvistická antropologie. Praha: Grada. ISBN 9788024769875. # SOUKUP, M. 2014. Terénní výskum v sociální a kulturní antropologii. Praha: Karolinum. ISBN 9788024625676. # SOUKUP, V. 2004. Dějiny antropologie. Praha: Karolinum. ISBN 9788024603377. # TURNER, V. 2004. Průběh rituálu. Praha: Computer Press. ISBN 8072269003.

## Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

## Poznámky

- časová záťaž študenta: 180 hodín, z toho:
Prezenčné: 48 hodín
samoštúdium: 110 hodín
aktualizácia informácií, práca s legislatívou: 0 hodín
príprava a vypĺňovanie tlačív a formulárov: 0 hodín
iné: príprava na prednášky: 22 hodín